

TANTÁRGYI TEMATIKA

<p>Tantárgy neve: Történeti dialektológia</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN516, BTMMN809 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus</p>	
<p>Tantárgyi egység: Történeti dialektológia</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN516 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 3., 4. (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan szám mindig őszi, páros szám tavaszi félévet jelent.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: BTMMN516: 1 szeminárium, 1 konzultáció, BTMMN809: 1 szeminárium, 3 konzultáció (A nappali képzés heti órászáma 15 héten át. A levelező képzések féléves órászáma a nappali tagozatos féléves órászámhoz mindig az egyharmada: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órászáma 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órászáma 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés</i> ill. az <i>Értékelés</i> pontoknál.)</p>
<p>Kreditpont: 2</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (3–4 mondatban összefoglalva): Az előadásra épülő szeminárium megismerteti a hallgatókat a nyelvjárástörténeti módszertannal. A nyelvjárástörténet kutatásának az előadáson történő elméleti, módszertani alapozását követően a gyakorlati órán a kutatási módszerek alkalmazását közös és egyéni vizsgálatok során mélyítik el a hallgatók. A nyelvemlékeknek mint a nyelvjárástörténet forrásainak vizsgálatát a területi nyelvváltozatok sajátos jellemzői alapján végezzük, ez a gyakorlatban a nyelvjárási jelenségekre koncentrááló szövegelemzést, nyelvemlékelemzést jelent.</p>	
<p>Tantárgyi egység tematikus leírása 12–15 heti bontásban:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A történeti dialektológia, a nyelvjárástörténet a gyakorlatban 2. A történeti dialektológia, a nyelvjárástörténet módszertana 3. Az ősmagyar nyelvjárások kora. Nyelvjárásaink jellemzői. 4. Az ősmagyar korszak művelődéstörténeti-társadalmi jellemzői 5. Az ómagyar nyelvjárások kora. Nyelvjárásaink jellemzői. 6. Az ómagyar korszak művelődéstörténeti-társadalmi jellemzői 7. A középmagyar nyelvjárások kora. Nyelvjárásaink jellemzői. 8. A középmagyar kor művelődéstörténeti-társadalmi jellemzői 9. Az újmagyar nyelvjárások kora. Nyelvjárásaink jellemzői. 10. Az újmagyar kor művelődéstörténeti-társadalmi jellemzői 11. Az egykori jogi szövegek hasznosíthatósága a nyelvjárástörténetben. Beszélt nyelv és írás viszonya. 12. A misszilisek hasznosíthatósága a nyelvjárástörténetben 13. A perszövegek hasznosíthatósága a nyelvjárástörténeti elemzésben 	

14. Szövegelemzési gyakorlatok

15. Szövegelemzési gyakorlatok

Félévközi számonkérés módja (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.): órai részvétel, választott témából egy kiselőadás megtartása, félév végén szemináriumi dolgozat egy választott szöveg elemzéséből.

Értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma. Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Benkő Loránd 1957. *Magyar nyelvjárástörténet*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Kósa László (szerk.) 1997. *Magyar művelődéstörténet*. Osiris Kiadó, Budapest

Gréczi-Zsoldos Enikő 2007. *Nógrád vármegye nyelve a XVII. században*. NML, Salgótarján

Ajánlott irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Juhász Dezső

1982. *A nyelvjárástörténeti kutatások kérdéséhez: Szabó Géza–Molnár Zoltán (szerk.), Dialektológiai Szimpozion II*. VEAB Értesítő. Veszprém, 135–6.

1988. *A magyarság táji–történeti tagolódása és a nyelvjáráskutatás néhány kérdése: Kiss Jenő–Szűts László (szerk.) A magyar nyelv rétegződése*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 484–93.

Kiss Jenő 1997. A nyelvtörténet a magyar dialektológiában. *Magyar Nyelvjárások XXXIV*, 43–50.

Papp László

1959. *XVI. század végi nyelvjárásaink tanulmányozása*. Nyelvtudományi Értekezések 19, Budapest

1963. *Nyelvjárástörténet és nyelvi statisztika*. Akadémiai Kiadó, Budapest